

OBSAH

Zlaté žlutnutí révy vinné	2
HYCOLÁT – vynikající pomocník při ochraně révy proti houbovým chorobám	6
Zelené práce ve vinici se stroji	10
od německé společnosti ERO GmbH	
Pásový LANDINI TREKKER a univerzální LANDINI série 4: Další z početné rodiny speciálů značky LANDINI do vinic a sadů	12
V 18. ročníku Mistrovství ČR v řezu révy	14
zvítězil pedagog ze zahradnické školy Jan Schoř	
Srovnání ampelografických, uvolgických a analytických parametrů lednického novošlechtění „Perun“ oproti rodičovským odrůdám	16
LAIVEN Flora Vitis a zkušenosti z vinice	20
Ekologické přípravy pro vinohradníky na trhu v ČR	22
Fungicidní ochrana vinic v roce 2023	26
Vinohradnické právo a soudnictvo v minulosti	28
Roboti z Agrotecu zamířili do dvou vinařství	32
Biologická ochrana révy pro zdravou vinici i víno	34
Budoucnost ochrany vinné révy:	36
Pokroková technologie UV BOOSTING	
Zorvec Vinabel – novinka a nejsilnější fungicid proti plísni révové	38
Ing. Lubomír Maťák, ředitel Národního vinařského centra, o.p.s. Valtice	44
Znojemský košť v režii Pálavy	46
Detail dělá kvalitu – podlahy Remmers Crete	48
Optický sortér PROTEC X-TRI 50 ECO	50
od společnosti UNIMARCO a.s. – poznatky a zkušenosti v praxi	
Využití agrivoltaických systémů	54
v podmínkách vinic a sadů	
Efektivnost při ochraně rostlin s rosiči KUHN	57
Listová hnojiva pro mimokořenovou výživu	58
Krátké zprávy	60
Společnost Bayer radila vinařům a ovocnářům tentokrát ve Vinařství U Kapličky Zaječí	62
Staré francouzské odrůdy jablek	64
Rozšíří se odrůdy jablek s červenou dužninou?	66
Novinky v boji proti stresu	68
Výživa ovocných sadů v květnu a červnu	70
Přípravy firmy Certis Belchim	72
pro ovocnáře v roce 2023	
Aktuální přehled ochrany sadů a vinic	74
v dubnu a květnu	
Štítenky (zhoubná, čárkovitá, ústřicová)	78
– krátký pohled od historie k současnosti (část I.)	
Ekonomicky a efektivně se společností INNVIGO	81
Ovocnictví za Velké války 1914-1918 (díl IV.)	82
Roháček kozlík, <i>Dorcus parallelipipedus</i>	84
(Linnaeus, 1758)	
Prognózy a vliv jarních mrazů	86
na pěstování ovoce v ČR	
Úspěch vybojovaný OU ČR je přínosem nejen pro ovoce	89
Svaz malých výrobců cideru z.s.	90
je členem Ovocnářské unie ČR	
Samosběr jahod nestačí	92

VINAŘ – SADAŘ

VINÁŘ – OVOCNÁŘ

odborný časopis pro vinohradníky, vinaře
a ovocnáře, dvouměsíčník, číslo 2, ročník 2023,
datum vydání 24. 4. 2023

Vydavatel:
AGRIPRINT s.r.o.
Wellnerova 7, 779 00 Olomouc
IČ 29308755

Redakční rada:
prof. Ing. Patrik Burg, Ph.D., prof. Ing. Pavel
Zemánek, Ph.D., Ing. Pavel Pastorek,
doc. Ing. Josef Sus, CSc., Ing. Roman
Chaloupka, Ing. Michal Vokřál, CSc.,
Ing. Petr Hynek

Redakce:
Petr Hynek, mob.: 777 667 041,
petrhynek@hotmail.cz

Inzerce:
Petr Hynek, mob.: 777 667 041,
petrhynek@hotmail.cz

Grafické zpracování:
Martin Tomáščík, studio@agriprint.cz

Foto na titulní straně:
Petr Hynek
Dominika Černohorská z Vinařství Plenér se umístila na třetím místě
v kategorii Elite ženy v 18. ročníku ČR v řezu révy

Předplatné CZ:
Předplatné (6 čísel/rok 480 Kč/19 €)

obchodni@agriprint.cz, mob.: 774 774 282
www.agriprint.cz

ISSN 1804-3054
MK ČR E 19736

EDITORIAL

Energie na prvním místě

Už od dávných dob, kdy si pravěcí lidé dokázali poprvé rozdělat oheň, se prakticky bijeme o energii. Jiný pračlověk ten oheň přišel v noci ukrást a za rohem jej směl s jinou tlupou za kus uloveného mamuta. A takhle si tu žijeme vlastně dodnes...

Jen místo kradení ohně si přeprodáváme elektrickou energii na burze, útočíme na ropovody, vyvoláváme války v zemích bohatých na ropu, aby nám z toho taky něco „káplo“. Bez levné energie jde hospodářství do háje, stěhují se provozy i celé fabriky do zemí, kde jsou energie levnější a je jich dostatek.

V kontextu s výše uvedeným hledáme proto i alternativní zdroje, mezi než bude patřit i agrovoltaika, které se na našich stránkách už nějaký čas věnujeme a i v tomto vydání najdete shrnutí jejích výhod. V současné době se čeká na schválení platné legislativy v rámci ČR, k čemuž by mělo dojít snad letos. Agrivoltaika má smysl už proto, že nebude docházet k nesmyslnému zabírání nejlepší orné půdy jako dosud, ale využije se plochy trvalých kultur a vinaři a sadaři si tak navíc vylepší ekonomiku své farmy.

Do vinic a sadů nám začínají najíždět první plnohodnotní roboti, kteří postupně nahradí lidskou pracovní sílu v mnoha pracovních operacích a navíc tyto plně elektrické stroje mohou dobíjet energii třeba právě z fotovoltaických systémů v rámci farmy.

V tomto vydání se dočtete také o nové technologii UV BOOSTING, která může výrazně redukovat množství použitých pesticidů na ochranu révy. Biologické ochrany se věnujeme v dalších článcích. Zařadili jsme nový seriál o vinohradnickém právu a soudnictví v minulosti, zúčastnili jsme se 18. ročníku Mistrovství ČR v řezu révy, po třech letech nezaviněné přestávky se opět setkali jahodáři z České republiky, Slovenska a Německa v aule České zahradnické akademie v Mělníce a náš kolega byl také u toho.

Je toho stále hodně nového, co se ve světě vinařství a ovocnářství děje. Bohužel se nedostalo na všechny články, které jsme měli nachystané k zařazení do tohoto dubnového vydání. Omlouváme se tímto autorům, když jejich příspěvek musíme posunout do vydání následujícího, ale i tak máte před sebou další stostránkové vydání časopisu Vinař – sadař. Děkujeme všem za spolupráci při tvorbě našeho magazínu, vážíme si spolupráce autorů i zvýšeného zájmu jak inzerentů, tak čtenářů, ať už tištěné nebo elektronické verze, kterou si můžete dále objednávat přes stránky našeho vydavatelství www.agriprint.cz

Přeji všem krásné jaro s dostatkem vláhy a absence mrazů.

Petr Hynek

Zlaté žloutnutí révy vinné (Federico Bondaz, Plant Protection Unit of Val d'Aosta region, Itálie, zdroj EPPO)

Zlaté žloutnutí révy vinné

Původce zlatého žloutnutí révy vinné je *Grapevine flavescence dorée phytoplasma* (dále GFDP), která se stala od roku 2020 karanténním škodlivým organismem pro celou EU. Fytosanitární podmínky byly sjednoceny Nařízením (EU) 2019/2072.

Ing. Martina Jurášková, ÚKZÚZ

Kde se patogen vyskytuje

Patogen se řadu let vyskytuje v jižních státech Evropy, tam, kde se vyskytují i přenašeči. V našich podmínkách hraje roli přenašeče zejména křísek révo-
vý (*Scaphoideus titanus*).

ÚKZÚZ provádí pravidelný průzkum výskytu jak přenaše-
čů, tak fytoplazmy GFDP již od roku 2005. Výsledky průzkumů lze nalézt na Rostlinolékařském portále, na webu ÚKZÚZ. Přenašeč byl nalézán na území

jižní Moravy od roku 2016. Z jižních zemí víme, že se fytoplazma vyskytuje na území, kde se nově vyskytl křísek révo-
vý asi po pěti letech. V současné době se tento křísek ve vinařské oblasti Morava vyskytuje pravidelně v okresech Znojmo, Břeclav, Brno-venkov, Vyškov, Hodonín, Uherské Hradiště, Zlín. Doposud nebyl výskyt křísku révo-
vého zjištěn, ve vinařské oblasti Čechy.

První výskyt v ČR v roce 2021

V roce 2021 byl zorganizován velký průzkum na výskyt cho-

rob ve vinicích a jejich okolí na jižní Moravě. Průzkum byl financován z Národního akčního plánu Ministerstva zemědělství. Na výskyt ESCA, fytoplazmy stolburu, ToRSV, TRSV, GFDP a bakterie *Xylella fastidiosa* se odebralo 250 vzorků. Na GFDP byly pouze tři pozitivní, a to v k.ú. Bulhary a k.ú. Perná okres Břeclav, blízko Mikulova a v k.ú. Oleksovičky, okres Znojmo. Jeden vzorek byl přímo z rostliny révy vinné a dva vzorky z plevelné rostliny v blízkosti vinice, z plaménku plotního.

Další šíření v roce 2022

V minulém roce proběhl okolo pozitivních výskytů následný průzkum ve vinicích a v jejich okolí. Našly se další pozitivy i když se dá říct, že se zatím jedná o ojedinělé případy. V roce 2022 tak byl opět výskyt této fytoplazmy prokázán na Břeclavsku, a to v k. ú. Bavorsy a opakovaně v k. ú. Bulhary.

ČR má zatím ojedinělé výskyt GFDP a není tedy v situaci, kdy může uvažovat (pouze) o izolaci patogenu, a proto ÚKZÚZ nařídil eradikační opatření, aby zabránil rychlému šíření GFDP a mimo jiné získal čas pro schvá-

Příznaky fytoplazmy na plaménku (Martin Dolének, ÚKZÚZ)

lení dalších přípravků na ochranu rostlin proti přenašeči tohoto onemocnění, a to zejména pro ekologickou produkci.

V jižních zemích se zlaté žloutnutí révy rychle šíří a pokud zachvátí 20-30 % vinice, je nutné vinici vykloučit. Některé jižní státy, které již nezvládají eradikaci, budou přistupovat k izolačním opatřením této fytoplazmy. V současnosti se k možnostem izolace dokončuje legislativa na úrovni Evropské komise. EK počítá s přechodným obdobím, než nový předpis vstoupí v platnost, ideálně po skončení aktuálního vegetačního období.

Mimořádná rostlinolékařská opatření (MRO)

Při zjištění pozitivu ÚKZÚZ vždy vymezí území, tj. zamořenou a nárazníkovou zónu (dle článku 18 odst. 1 písm. d) nařízení (EU) 2016/2031), kde platí karanténní opatření. V ČR je zamořená zóna tvořena rizikovými pozemky, tj. vinohrady kde GFDP je nebo by mohla být, a okolím do 50 m od společné vnější hranice daných rizikových pozemků. Nárazníková zóna je stanovena na 1,5 km od vnější hranice zamořené zóny. V takto vymezeném území je nařizována likvidace pozitivních rostlin vykopáním do 30 cm hloubky, za likvidaci rostlin náleží pěstiteli finanční kompenzace.

Dále se nařizuje ošetření porostu vinné révy proti křísku révo-
vému v době od června do srpna, podle monitoringu. Termíny ošetření bude v roce 2023, stejně jako v roce 2022,

ÚKZÚZ signalizovat na úřední desce, tedy ne pro každého vinaře zvlášť, ale vždy pro určitou oblast. V roce 2024 si bude monitorovat přenašečů, resp. signalizaci ošetření provádět každý pěstitel vinné révy sám.

Povinnost insekticidního ošetření proti křísku révo-
vému ve vymezených územích platí i na území zvláště chráněných území, v tomto případě CHKO Pálava, avšak v souladu se všemi ustanoveními zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Aby povinné osoby nemusely jednotlivě žádat o udělení výjimek dle § 43, popř. § 56 zákona o ochraně přírody a krajiny, ÚKZÚZ dne 27.1.2023 požádal z důvodu eradikace karanténního škodlivého organismu příslušný orgán ochrany přírody a krajiny o vydání opatření obecné povahy. Informace o opatření obecné povahy budou zpřístupněny na stránkách ÚKZÚZ v části věnované GFDP.

V roce 2023 se nařizuje aplikovat přípravky třikrát. První aplikace v nově vydaných nařízeních je považována za jednorázovou, další dvě letos a všechny další v roce 2024 jsou považovány za opakované aplikace. Za jednorázovou aplikaci přípravků (tzn. za první aplikaci podle nově vydaného nařízení ÚKZÚZ) je možné pěstitelům révy poskytnout náhradu nákladů a ztrát. O tuto náhradu je potřeba ÚKZÚZ požádat do 1 roku od provedení daného opatření, pokud kontrola provedená ÚKZÚZ u pěstitele potvrdila splnění opatření. Náhrada se poskytne z prostředků státního rozpočtu na základě rozhodnutí ÚKZÚZ.

ÚKZÚZ dále stanovil ohrožené zóny ve vzdálenosti do pěti kilometrů od společné vnější hranice každého ze čtyř vymezených území (Bavorsy, Bulhary, Perná a Oleksovičky) a protože jsou některá vymezená území blízko sebe, jsou stanovena dvě území, která nejsou prostá fytoplazmy, a to území „Bavorsy/Bulhary/Perná“, a území „Oleksovičky“. Kromě těchto dvou území je ostatní území České republiky považováno za oblast prostou. To, že toto území není považováno za prosté GFDP, je důležité především pro pěstitele rozmnožovacího materiálu révy, neboť jsou povinni před přemístěním rozmnožovacího materiálu révy v rámci Unie splnit požadavky, stanovené v bodu 19. přílohy VIII nařízení (EU) 2019/2072.

Jak vymezené území, tak území neprosté lze najít v LPISu, pod záložkou MRO (mimořádná rostlinolékařská opatření), kde je i příslušný odkaz na Sbírku právních předpisů, v které MRO vyšla v platnost.

V letech 2023 a 2024 provede ÚKZÚZ ve vymezených územích podrobný vymezovací průzkum s cílem odhalit případná další ohniska výskytu GFDP, bude odebráno asi 250 vzorků. Pokud nebude v daném vymezeném území zjištěn výskyt fytoplazmy, nařízená opatření budou zrušena. Pokud se však v letech 2023 a 2024 ve vymezených územích laboratorně potvrdí další výskyt GFDP, hranice vymezených území se změní.

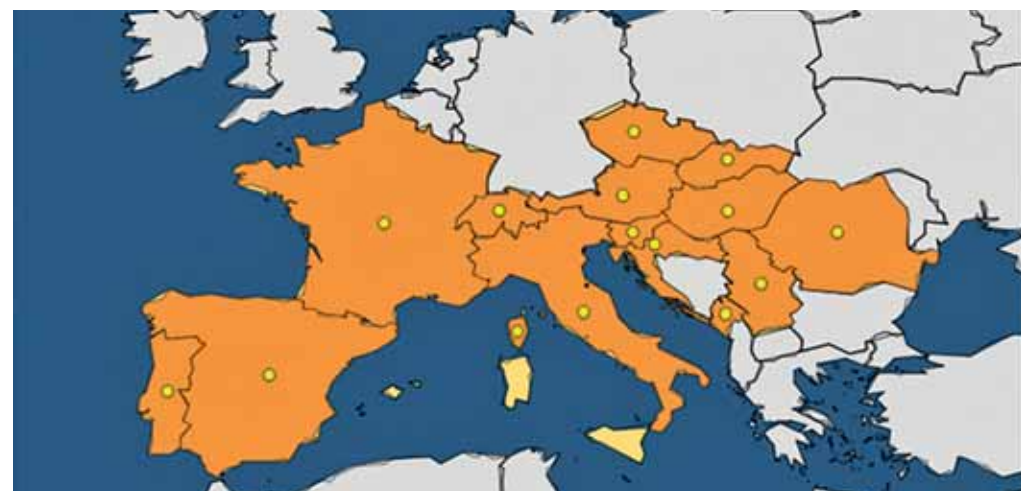
Pajasany mohou být rezervoárem choroby (Martina Jurášková, ÚKZÚZ)

Podezřelá rostlina, z které byl odebrán vzorek (Martina Jurášková, ÚKZÚZ)

Podezřelá rostlina, z které byl odebrán vzorek (Martina Jurášková, ÚKZÚZ)

Mapa výskytu GFDP

Pásový traktor LANDINI TREKKER je vhodný do úzkých sponů

Pásový LANDINI TREKKER a univerzální LANDINI série 4: Další z početné rodiny speciálů značky LANDINI do vinic a sadů

Firma Moreau Agri, spol. s r.o. představila v minulých číslech časopisu Vinař - sadař speciální traktory značky LANDINI do vinic a sadů – MISTRAL 2, REX 3 a REX 4. Posledními modely, které patří do této rodiny, jsou pásové traktory LANDINI Trekker3 Compact a Trekker4 a kolový "všeuměl" LANDINI série4.

Text: Ing. Petr Hynek, Ing. Michal Fic
Foto: archiv firmy

Využití pásových traktorů ve vinicích a sadech

Každý pásový traktor přitahuje pozornost svým výkonem a konstrukcí. Se zavedením pásových traktorů na počátku 20. století bylo farmaření možné v oblastech, které byly dříve pro standardní traktory nedostupné. Jaké jsou výhody a nevýhody těchto strojů a pro jaké práce se nejlépe hodí?

Hlavní výhodou je, že je lze použít v náročném terénu se strmými svahy, tedy v kopcovitém nebo bažinatém terénu. Pásový traktor vyvíjí malý tlak na zem - to chrání půdu a umožňuje stroji efektivně se pohybovat v obtížném terénu s velkou hmotností a tažnou kapacitou. Nevýhodou pásových traktorů je jejich nižší rychlost a omezené možnosti přepravy

po veřejných komunikacích.

Ve vinicích a sadech lze použít pásové traktory s připojením širokého příslušenství, jako jsou mulčovače, rozmetadla hnojiv, postřikovače, přeprava úrody apod.

Dvě řady speciálních pásáků LANDINI

Landini Trekker 3 je nejkompaktnějším pásovým traktorem ve své třídě. Inovativní model Trekker3 Compact je speciálně navržený pro použití v sadech a vinicích s úzkým sponem. Kompaktní, hbitý a efektivní Trekker3 Compact se snadno vypořádá s náročným terénem a strmými svahy a dosáhne tam, kam se běžné traktory nedostanou. Tato nová řada se skládá z jediného modelu 3-085 dostupného ve dvou verzích: COMPACT a COMPACT S. Rozdíl je v šířce pásů. Ve verzi COMPACT je šířka v mm 280 - 310 (ocel) / 300

Nový super kompaktní motor KOHLER KDI 2504 STAGE V má obsah 2,5l

(guma), zatímco u COMPACT S je to pouze 250 mm (u této konfigurace jsou pásy k dispozici pouze v oceli).

S minimální šířkou pouhých 1150 mm a světlou výškou 230 mm zajišťuje Trekker3 Compact vynikající ovladatelnost, agilitu a bezpečnost a poskytuje vysokou úroveň účinnosti i v těch nejnáročnějších podmínkách. Nový super kompaktní motor KOHLER KDI 2504 STAGE V má obsah 2,5l, výkon 75 koní, jedná se o čtyřválec přeplňovaný se systémem vstřikování Common Rail, který je navržen pro maximální účinnost a dlouhotrvající výkon. Robustní převodovka SpeedFour se synchro řazením nabízí čtyři

Landini TREKKER 4F ve verzi s kabinou

synchronizované převody a dva mechanické rozsahy. „Plazák“ poskytuje až 16 převodů FWD + 8 REV a umožňuje minimální rychlost 300 m/h.

Landini Trekker 4 je určený pro efektivní práci v sadech a vinicích (verze F) a horách (verze M). Jeho design je opravdu velmi povedený, ale zaměřme se spíše na technické detaily, díky nimž tento stroj stojí za pozornost. Motor DEUTZ AG Stage V v tomto stroji slibuje výkon v rozsahu od minimálně 75 až po maximum 112 koní. Norma Euro Stage V je normou, která se stala výzvou pro výrobce motorů a konstruktéry. Přípustné množství pevných částic v motorech bylo sníženo až o 40 % ve srovnání s předchozím vydáním této normy. Pásový traktor Trekker 4 to zvládl, pouze modely nad 75 k používají katalyzátor SCR a kapalinu AdBlue.

Pracovní tempo tohoto stroje lze přizpůsobit požadavkům na práci, což umožňuje synchronní kyvadlová převodovka s 16 rychlostními stupni vpřed a 8 vzad, která může být vybavena rychloběhem nebo redukčním převodem. Trekker 4 tedy může dosáhnout rychlosti až 15 km/h, což je dostačující rychlost většiny strojů připojených k traktoru, pro práci ve vinicích a sadech, naopak minimální rychlost 300 m/h (plazivý převod) umožňuje přesné manévrování stroje.

Při návrhu pásového traktoru Trekker 4 bylo bráno v úvahu také pohodlí obsluhy. Pro pohodlí řidiče je plošina zcela izolována od motorového prostoru a podvozku, a tím i od tepla a vibrací. Na přání může být Trekker 4 vybaven klimatizovanou kabinou s filtračním systémem a rádiem, které chrání obsluhu před vnějšími faktory.

Landini REX 4F přepravující pásový traktor Landini TREKKER 4F

LANDINI série 4

Tato řada je určena pro farmy, které hledají cenově dostupný stroj schopný pro široké spektrum pracovních operací. Řada 4 je ideální všestranný stroj pro velké sady a vinice, ale zvládne s přehledem taky třeba orbu, frézování, snadno se s ním manipuluje při setí a senoseči, při práci s čelním nakladačem, díky svým kompaktním rozměrům je obratný ve stáji a je vhodný a bezpečný jak pro práci ve sva- hu, tak pro přesuny na silnici. Všechny tyto vlastnosti dělají z Landini řady 4 skutečného šampióna ve své třídě.

Kabina „TOTAL VIEW SLIM“ byla navržena a vyrobena tak, aby zaručovala skvělý pracovní komfort. Má plochou podlahu, vynikající odhlučnění, palubní desku integrovanou s volantem a ergonomické ovládání. Systém klimatizace, umístěný ve střeše Slim, zaručuje ideální pracovní prostředí. Filtry klimatizace, umístěné po stranách střechy, umožňují rychlé a snadné čištění. Velké prosklení kabiny nabízí 360° panoramatické zorné pole a usnadňuje práci ve stísněných prostorech, kde je vyžadována vynikající viditelnost na krátkou vzdálenost. Štíhlá nízká střecha s průhlednou střechou umožňuje volný výhled při práci s čelním nakladačem. A co víc, pro zajištění maximální bezpečnosti prostřednictvím

testů FOPS (Falling Objects Protecting Structure) byla kabina schválena pro použití s čelním nakladačem.

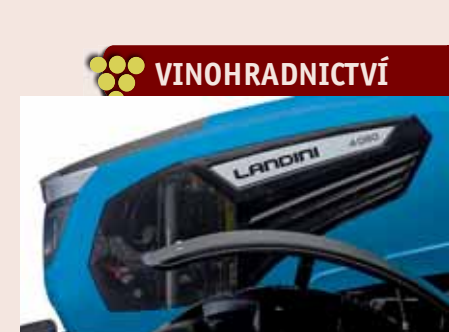
Landini Series 4 má již novou generaci čtyřválcových motorů Kohler Turbo 2,5 Intercooler a elektronické vstřikování Common Rail umožňují lepší výkon z hlediska rezervy točivého momentu a také nižší spotřebu. Palivová nádrž o objemu 85 litrů zajišťuje dlouhou pracovní autonomii. Systém Engine Memo Switch, který si zapamatuje a rychle vyvolá počet otáček motoru, je řešením zaručujícím minimální spotřebu paliva s ohledem na požadovaný výkon. Řada 4 se skládá ze 3 modelů: 4-060, 4-070 a 4-080 s motory o výkonu 61, 68 a 75 koní.

Pro serií 4 existují dvě konfigurace převodovek:

Převodovka Speed 4 se 4 synchronizovanými rychlostními stupni a 3 mechanickými rozsahy pro celkem 24 FWD + 24 REV, s mechanickou Hi-Lo a mechanickou reverzací. Přesné a lehké spojky vám umožní pracovat s maximálním pohodlím.

Převodovka Power Four se čtyřmi synchronizovanými rychlostními stupni, třemi mechanickými rozsahy, 12 stupni vpřed + 12 vzad a elektrohydraulickým reversorem, který umožňuje rychle a snadno změnit směr jízdy. Reverzace rychlostního stupně se ovládá pohodlnou páčkou umístěnou pod volantem.

Ve verzi 4WD je maximální rych-

Landini série 4 má již novou generaci čtyřválcových motorů Kohler Turbo 2,5 Intercooler

Landini série 4 zastane práci jak ve vinici, sadu, tak třeba i orbu na farmě

lost 40 km/h, přičemž perfektní rozteč převodových poměrů umožňuje provádět jakoukoli práci ve správné rychlosti.

Velká univerzálnost hydraulického okruhu

Landini Serie 4 je vybavena 2 čerpadly. První s průtokem 30 l/min je určen pro řízení, druhé čerpadlo s průtokem 52 l/min je určeno pro vnější pracovní stroje. Pro ještě lepší výkon nabízí Landini Serie 4 standardně beztlaký návrat do olejové nádrže. Do základní výbavy lze přidat maximálně 5 hydraulických rozvaděčů, z toho 3 zadní a 2 ventrální.

Firma Moreau Agri, spol. s r.o. je výhradním prodejcem vinic- ních a sadařských traktorů tradiční italské značky LANDINI na český a slovenský trh.

Traktory této značky si můžete po domluvě prohlédnout ve středisku společnosti Moreau Agri, spol. s r.o. v Hruškách na Břeclavsku.

Kontaktní údaje na prodejce:
Ing. Michal Fic
Moreau Agri, spol. s r.o.
Středisko Hrušky:
vinice – sady - parky
(vedle čerpací stanice na silničním tahu Hodonín Břeclav)
Tel.: +420 725 525 805
www.moreauagri.cz

LANDINI série 4

MOREAU AGRI

7 otázek PRO PROfesionály

Ing. Lubomír Maťák, ředitel Národního vinařského centra, o.p.s. Valtice

Do Národního vinařského centra ve Valticích nastoupil od 1. prosince na post ředitele zkušený manažer a současně vinař, Ing. Lubomír Maťák. Zhruba po čtvrt roce "hájení" jsme jej požádali o představení svých vizí, plánů a novinek v Národním vinařském centru a pochopitelně také v Salonu vín České republiky.

1/ Působil jste jako bankéř, ale vlastně i vinařství ve Velkých Bílovicích. Na internetu jsem našel tento váš starší citát: „Mí kolegové v bance o mě říkají, že jsem nejlepší vinař mezi bankéři a mí přátelé o mě říkají, že jsem nejlepší bankéř mezi vinaři...“ Předpokládám, že zkušenosti z obou těchto dvou profesí využijte i na vašem novém pracovišti?

Vrátil bych se nejdřív malinko do minulosti. Když odešel Tibor Nyitray z postu prezidenta Svazu vinařů ČR, vinaři z Velkých Bílovic mne nominovali jako kandidáta do výběrového řízení na tento post. To byl vlastně první moment, kdy jsem přemýšlel,

že opustím bankovníctví a budu se věnovat na národní úrovni vinohradnictví a vinařství, které mi bylo vždy blízké. Už proto, že sám jsem celoživotním vinařem. Ve výběrovém řízení nakonec zvítězil Martin Chlad, což určitě beru pozitivně, protože je to člověk na svém místě, pracovitý a zároveň vizionář. Bankovníctví jsem ale následně stejně opustil s cílem věnovat se naplno vinohradnictví a vinařství.

Tomu ještě předcházela projekt nové provozovny mého syna, jehož cílem bylo vybudovat produktivní vinařství vybavené moderní technologií s možností kvalitního lahování a uskladnění vína a odpovídající nabídkou služeb. Nejdříve jsem synovi po-

Aktuální tým Národního vinařského centra

Ing. Lubomír Maťák

Ing. Lubomír Maťák pracoval 25 let v bankovním sektoru, kde měl jako bankovní odborník pro korporátní klienty podnikající v zemědělství mj. na starosti financování investičních plánů a rozvojových aktivit pro velké a střední vinařské podniky v Jihomoravském kraji.

Lubomír Maťák se narodil v r. 1964 ve Valticích, je absolventem Provozně ekonomické fakulty Mendelovy zemědělské univerzity v Brně. Kromě vinařství je jeho koníčkem tenis.

Životní motto: „Nikdy nelituju věci, kterou jsem udělal, pouze té, kterou jsem neudělal.“

máhal jen po práci, ale následně jsme se do prací zapojili naplno. Také jsem v té době uplatňoval zkušenosti s poradenstvím v oblasti dotací, hlavně pro vinaře.

V neposlední řadě jsem i jako radní Města Velké Bílovice napomáhal rozvoji vinařských aktivit na území města. Když se následně objevilo výběrové řízení na ředitele Národního vinařského centra, přišlo mi to jako logický další krok - potvrdit ten svůj zájem. Nabídl jsem své zkušenosti manažera v bankovníctví, ale současně člověka, který se celý život pohybuje ve vinici, ve vi-

nařství. Koneckonců i v rámci Komerční banky jsem měl k vinařům hodně blízko, absolvoval jsem spoustu jednání jak s menšími vinaři, tak s velkými korporacemi, ohledně financování vinařských projektů. Teď mám příležitost zužitkovat tyto zkušenosti a vrátit tomu oboru vše, co jsem za roky své praxe načerpal.

2/ S jakou vizí jste nastoupil na post ředitele Národního vinařského centra – je něco, co chcete zásadně změnit?

Vize dalšího směřování této instituce byla v podstatě definová-

na již v době, kdy jsem na místo nastupoval. Národní vinařské centrum má velký potenciál v řadě různých činností a aktivit, podmínkou jejich naplňování je ale samozřejmě získání nových zdrojů financování, a to je jeden z mých hlavních úkolů a myslím i z důvodů, proč se Správní rada rozhodla ve výběrovém řízení pro výběr mé osoby na tento post. Řadu let jsem pracoval například s dotačními tituly pro vinařství. Takže moje role bude zejména zajistit zdroje financování realizaci dalších projektů schválených Správní radou NVC. To vše v souladu s posláním Národního vinařského centra, prospívat oboru vinařství a vinohradnictví.

3/ Jakým směrem chcete zaměřit marketingové cíle NVC v příštích letech? Budete třeba Salon vín propagovat více i v mezinárodním měřítku?

Hlavním zdrojem příjmů Národního vinařského centra je v současnosti právě Salon vín. Děláme vše proto, aby fungoval ke spokojenosti návštěvníků, a jsem rád že jejich počet se za první dva měsíce letošního roku zvýšil o více než 15% meziročně. Naším cílem je vrátit se na předcovidovou návštěvnost. Proto chceme i marketingu věnovat patřičnou pozornost. Dobrým krokem v tomto směru určitě bylo posílení týmu o Dášu Fialovou na post marketingové ředitelky NVC.

Pokud jde o zahraniční propagaci, určitě říkám ano, je to důležité. Stále častěji k nám jezdí četné delegace jihokorejských a polských návštěvníků, ale jsou to i další hosté ze zemí celého světa. Úspěšně spolupracujeme s Centrálou cestovního ruchu, která může ovlivnit to, kam se návštěvníci České republiky v rámci svého pobytu u nás podívají.

Na druhé straně se pak chceme více podílet na pomoci pro exportním aktivitám našich vín a jejich propagaci v zahraničí.

Proto Správní rada NVC rozhodla o účasti na nedávném konání největšího vinařského veletrhu ProWein v německém Düsseldorfu. ProWein je jediný mezinárodní veletrh, který pokrývá celý

Hodnocení vín v Centru Excellence Valtice

světový trh. Měli jsme designové velmi zajímavý stánek a odezvy jak ze strany návštěvníků, tak i našich zúčastněných vinařů byly velmi příznivé. Určitě v těchto aktivitách budeme pokračovat.

4/ Chystají se nějaké změny, pokud jde o strukturu Národního vinařského centra, počet zaměstnanců, kanceláří, aktivit atd.?

Avizovaný rozvoj aktivit sebou přináší i cca 40% nárůst kolegů v týmu. Neříkám zaměstnanců, ale členů týmu, protože do týmu zahrnujeme i externí spolupracovníky, kteří s námi spolupracují jen na konkrétních projektech. Tento nárůst kolegů s sebou přináší logicky i nárůst počtu pracovních míst. Máme kvalitně zpracovaný projekt vybavení nových pracovišť při současném plnohodnotném využití stávajícího nábytku. Tento záměr byl na základě výběrového řízení odsouhlasen správní radou a bude v brzké době realizován. Jsem rád, že naše Centrum Excellence nabídne adekvátní zázemí pro zaměstnance a také návštěvníky.

Nová organizační struktura společnosti se rozšířila o pozici Národní sommelier. Velkou posilou týmu se tak stala Klára Kollárová. Díky ní výrazně rosteme v počtu organizovaných kurzů pro vinaře i odbornou veřejnost. Naše role v oblasti vzdělávání se značně zviditelňuje. Je také spoluzodpovědná za projekt Wine in moderation, tedy Víno zodpovědně.

5/ Zůstane zachován dosavadní statut naší nejvyšší národní soutěže vín – Salon vín ČR nebo jsou v plánu nějaké změny?

Po konzultaci s profesorem Josefem Balíkem ze Zahradnické

fakulty MZLU jsme se dohodli, že změním pořadí vín v rámci prezentace v Salonu vín tak, že začneme Veltlínem zeleným a nikoli Ryzlinkem vlašským, jako tomu bylo dosud. Důvod je ten, že do Salonu vín se dostaly velké mohutné aromatické botrytické „Vlašáky“, které na začátek degustace nejsou zrovna ideální. Tato změna v expozici je již realizována. Na tom, že je tato změna pozitivní, se jednoznačně shodla již řada degustátorů.

Na posledním jednání Správní rady NVC byl vytvořen expertní tým, jehož cílem je potvrdit nebo změnit statut Národní soutěže pro ročník 2024. Hlavním tématem je návrh sladěním statutů z pohledu gramů zbytkového cukru v jednotlivých kategoriích hodnocení v soutěži Salonu vín ČR s platnou vinařskou legislativou. V minulosti zde byly obavy, co na to řeknou vinaři, kteří vína přihlašují do soutěže, co to udělá s prodejností vín. Finálnímu rozhodnutí bude předcházet detailní analýza statistiky přihlášených a prodaných vín. Věřím, že můžeme změnit statut soutěže v uvedení smyslu, a najít takové řešení, které nebude mít vliv na prodejnost ani počty přihlášených vín. Naopak to zprůhlední celé hodnocení i výsledky a ve finále to bude přínosem i pro návštěvníky při degustaci v expozici Salonu vín.

6/ Čekají návštěvníky expozice Salonu vín nějaké další novinky?

Chceme návštěvníkům přinášet větší komfort. Proto připravujeme novou mobilní aplikaci, která umožní jednoduše vybírat nejlepší víno a hlasovat pro nejlepší vinařství. Celý proces hodnocení bude atraktivní a transparentní. Dalším přínosem této aplikace v budoucnu bude možnost

nákupu vstupenky on-line, což nejen zjednoduší nákup samotným uživateli, ale efektivně to ušetří čas i našim pracovníkům. Ti neustále vyřizují řadu dotazů telefonicky i mailem, zda bude v daný den otevřeno, jestli je možné rezervovat vstupenky a tak dále. Takto si prostě koupí vstupenku na daný den a pak se jednoduše prokáží v Salonu vín, podobně jako když ukazujete jízdenku průvodčímu ve vlaku. Pro nás to má i další význam v tom, že budeme moci předem odhadnout, kolik asi návštěvníků očekávat v různé exponované dny, svátky či víkendy a podle toho lze reagovat posílením stavu personálu. V neposlední řadě nám odpadne část práce s hotovostí a riziky s tím spojenými.

7/ Můžete na závěr představit vaše vlastní vinařství – jeho filosofii, zaměření?

Asi jako skoro každý ve Velkých Bílovicích jsem se narodil do rodiny, kde byl vinný sklep a vinohrad. Takže od svých dětských let jsem chodil pomáhat do vinnice, do sklepa. V 18 letech jsem si začal sám vyrábět vlastní víno a vyrábím ho doposud. V roce 2015 naše víno získalo ocenění, nejlepší víno malovínaře z Velkých Bílovic. Za posledních patnáct let jsem navštívil zhruba sto padesát evropských vinařství, kde jsem mimo jiné hledal inspiraci a zkušenosti pro další rozvoj. V roce 2017 jsem byl iniciátorem založení rodinného vinařství mého syna. Ten si své vinařské vzdělání doplnil hlavně na školeních organizovaných NVC a díky novým technologiím vyrábí kvalitnější vína než já (úsměv).

Cílem je efektivní rodinné butikové vinařství, které nabízí sortiment kvalitních vín ale díky outsourcingu také vlastní frizzante, mošty a další produkty. Součástí služeb je ubytování, řízené degustace spojené s gastronomií pro pozvané hosty. Vinařství je platným členem spolku Velkobílovických vinařů a přispívá k popularizaci moravského vína.

Děkujeme za rozhovor.
Ing. Petr Hynek, Vinař - sadař

Využití agrivoltaických systémů v podmínkách vinic a sadů

K významným společenským výzvám patří v posledních letech rozvoj obnovitelných zdrojů energie jako prostředku pro uspokojení celosvětově rostoucí poptávky po energii a současně prostředku vedoucímu k nahrazování tradičních fosilních paliv, jejichž využívání výraznou měrou přispívá k posilování klimatických změn. Perspektivní řešení v této oblasti představuje využití fotovoltaických systémů, které umožňují účinné zachycování slunečního záření a jeho přeměnu na elektrickou energii.

Obrázek 1 – Konvenční fotovoltaická elektrárna na zemědělské půdě

Prof. Ing. Patrik Burg, Ph.D., Ing. Vladimír Mašán, Ph.D.

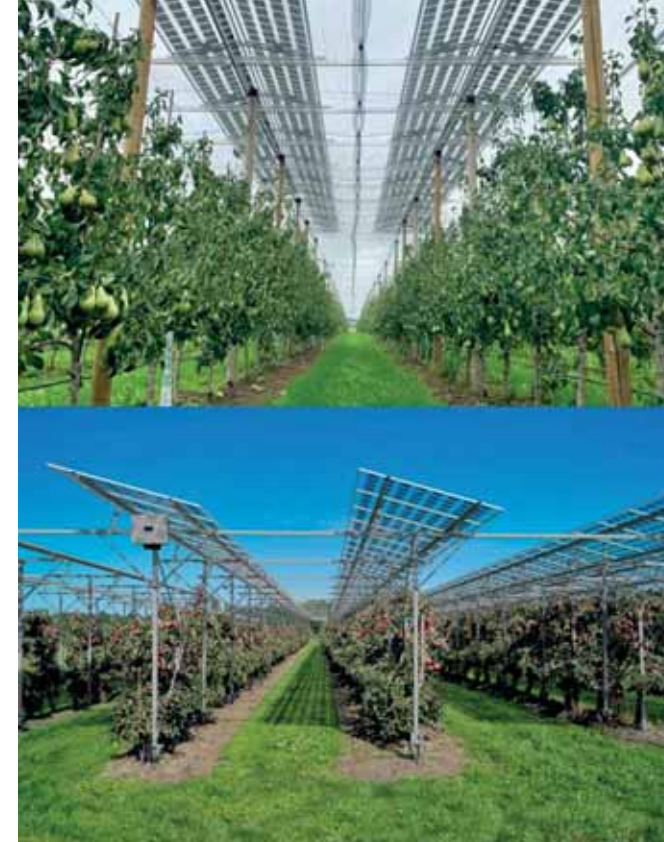
Skutečnost, že instalace fotovoltaických systémů na otevřených plochách je nejlevnější variantou, vedla ve světě a v řadě případů i v podmínkách ČR k výstavbě fotovoltaických systémů na zemědělsky obhospodařované půdě (**Obr. 1**). Tento trend tedy obecně posiluje konflikt mezi využíváním zemědělské půdy za účelem výroby elektrické energie a produkci potravin. Uvedený problém nabývá na významu zejména v regionech s omezenou rozlohou půdy nebo vysokou hustotou zalidnění.

Výhody agrivoltaiky

V posledních letech je z uvedených důvodů stále častěji rozvíjen koncept agrivoltaiky (**Obr. 2**). Jedná se systém umožňující kombinaci zemědělské výroby a výroby elektrické energie na stejné půdní jednot-

ce. Koncept agrivoltaiky není přitom, žádnou novinkou a je znám již od počátku 80. let minulého století. Tento systém umožňuje zvýšit efektivitu využívání půdy a má potenciál přispět ke zmírnění souvisejících konfliktů v jejím využívání. Současně přispívá k posílení a oživení lokálních venkovských ekonomik i posílení jejich energetické soběstačnosti.

Výsledky výzkumu současně dokládají, že vedle výroby elektrické energie může agrivoltaika plnit také řadu dalších funkcí. Jedná se zejména o stabilizaci zemědělské produkce v regionech zasažených klimatickými změnami tím, že zajišťují ochranu pěstovaných porostů před účinky nepříznivého počasí. Současné agrivoltaické systémy jsou stále ve své počáteční fázi vývoje s velkým prostorem pro technický pokrok a nové sektory

Obrázek 2 – Agrivoltaický systém v trvalých porostech

využití v průběhu nadcházejícího období. Agrivoltaické systémy lze klasifikovat podle různých kritérií, kterými jsou např. typ systému (zavřený nebo otevřený), typ konstrukce (meziprostorová, nadzemní), sklon modulů (horizontální, šikmé, vertikální), uložení modulů (pevné, pohyblivé) a místo využití (nezemědělská půda, orná půda, zahradnictví a akvakultura).

Specifika trvalých kultur

Rozmístění agrivoltaických systémů v oblasti zahradnictví, na pozemcích osázených trvalými porosty vykazuje řadu specifíků. V první řadě je potřeba přizpůsobit montážní strukturu opěrných sloupů a agrivoltaických panelů organizaci porostu, pěstitelskému tvaru a požadavkům používaných mechanizačních prostředků, zejména s důrazem na podjezdnou výšku. Ta se u ovocných výsadb i u vinic pohybuje na úrovni kolem 3,0 m. V praxi mohou být v současnosti uplatněny dva prostorově odlišné systémy – meziprostorový horizontální agrivoltaický systém (**Obr. 3**) nebo vertikální agrivoltaický systém (**Obr. 4**).

Synergický efekt

Vhodně uspořádané agrivoltaické systémy přinášejí v trvalých porostech řadu synergických efektů. Příkladem je využití opěrných sloupů pro instalaci systému vodících drátů a dvojdrátí, ochranných sítí proti krupobití či ptactvu, ale také pro instalaci foliových tunelů chránících porost proti přivalovým deštům aj. Nejnovější výzkumné studie dokládají možnost jímání dešťové vody z agrivoltaických ploch a jejího využití pro doplňkovou závlahu. Tyto plochy současně s vysokou účinností eliminují průběh nežádoucích erozivních účinků. V době dlouhotrvajících deštů přispívají systémy k optimalizaci mikroklimatických podmínek v porostu, snížením ovlhčení listové plochy, která neumožňuje rozvoj houbových patogenů.

Z fyziologického hlediska představuje synergii také možnost optimalizace světelných a teplotních podmínek v porostu například prostřednictvím pásových fotovoltaických systémů, kterými lze dosáhnout vhodného přístínění a také ochlazení porostu. Významnou roli sehrává v tomto směru orientace panelů vůči světovým stranám, úhel jejich náklonu

Obrázek 3 – Horizontální agrivoltaický systém

Obrázek 4 – Vertikální agrivoltaický systém

Krátké zprávy

Připravuje: Ing. Petr Hynek

Rok ve vinici ÚKZÚZ na FB

ÚKZÚZ v rámci jeho kompetencí informuje nejen odbornou vinařskou a vinohradnickou veřejnost, v poslední době např. o výskytech karanténní fytooplazmy zlatého žlutnutí révy, které může ve vinicích způsobit značné hospodářské škody, ale též laickou veřejnost.

Například od letošního roku zahájil na svém facebookovém profilu seriál příspěvků pod názvem ROK VE VINOHRADU ÚKZÚZ – „nevyzkoušené je nepoznané.“ Heslo nejen vybízí k vyzkoušení pěstování révy vinné na soukromých zahradách po celé ČR, ale zároveň je mottem, které se pojí s nestorem českého a moravského vinařství prof. Ing. Vilémem Krausem, CSc., od jehož narození uplyne příští rok 100 let a vinařská veřejnost si toto výročí začíná připomínat již letos.

V rámci facebooku budou pěstitelé začátečníci a odborná veřejnost seznamováni prostřednictvím krátkých videí s jednotlivými pracemi, které probíhají při pěstování révy v průběhu vegetačního období, a to včetně její ochrany před chorobami a škůdci.

www.facebook.com/ukzuz.cz

Povolení nové výsadby révy v roce 2023

Pro novou výsadbu révy vinné bylo v roce 2023 vyčleněno 178,7 hektarů. Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ) na základě žádostí od pěstitelů povolil osázet 31,5 hektarů ploch vinic. Jedná se o nejnižší plochu osázení za posledních osm let.

ÚKZÚZ schválil 62 žádostí pěstitelů o novou výsadbu révy vinné, splňujících podmínky podání. Celková plocha nové výsadby v ČR v roce 2023 zaujímá 31,5 hektarů. Osazovat se budou moci plochy jak ve viničních tratích, tak i mimo ně.

Z povolené plochy připadá 80% povolení výsadby pro vinařskou oblast Morava, přičemž 25,3% z celkové plochy bylo uděleno povolení pro vinařskou podoblast slováckou, 23,6% pro velkopavlovickou, 6% pro znojemskou a 24,5% pro mikulovskou podoblast, 1% plochy pak bylo mimo viniční tratě.

Oproti minulým letům došlo k navýšení zájmu o novou výsadbu v oblasti Čechy, a to na 20%. Z této celkové plochy bylo uděleno 6% pro mělnickou podoblast a litoměřickou 3,2%. Mimo viniční tratě pak 10,6%. Nově se bude vysazovat réva vinná i v Krkonoších.

Z přidělené kvóty pro letošní rok zůstalo nevyčerpano 147,2 hektarů.

Ivana Kršková, tisková mluvčí ÚKZÚZ

Concours-Mondial-du-Sauvignon

Další medaile pro moravská vína za Sauvignony a roséčka

Naším vinařům se dlouhodobě daří na soutěžích s označením Concours Mondial a nejnak tomu je i v letošním roce. V březnu proběhly hned dvě tematické soutěže a na obou moravští vinaři slaví medailové úspěchy.

Na Concours Mondial de Bruxelles Rosé Wine Session získali čtyři medaile a na Concours Mondial du Sauvignon dokonce deset. Účast na soutěži finančně podpořil Vinařský fond a organizace zajistilo Národní vinařské centrum. Concours Mondial de Bruxelles Rosé Wine Session byla dokonale načasována na začátek jara, tedy před blížící se sezonu růžových vín. V jihofrancouzském Montpellier soutěžilo 1150 růžových vín z 25 zemí světa a moravská vína si zde připsala 1 velkou zlatou, 1 zlatou a 2 stříbrné medaile. Následovala soutěž věnovaná výhradně odrůdě Sauvignon - Concours Mondial du Sauvignon, která se letos poprvé konala mimo Evropu. Z jihoafrického Franschoeku naši vinaři zaujali v konkurenci 1210 víc z 20 zemí a vezou si 4 zlaté a 6 stříbrných medailí. Obě soutěže pořádá firma VINOPRES se sídlem v Bruselu.

Jiří Bažant, Omnimedia, s. r. o.

Nejlepší ocenění:

Concours Mondial du Sauvignon

Vinařství Čech - zlatá medaile za Sauvignon, výběr z bobulí 2021

Vinařství Hanzel - zlatá medaile za Sauvignon VOC Znojmo 2021

Vinařství Štěpán Maňák - zlatá medaile za Grand Sauvignon, pozdní sběr 2021

Znovín Znojmo - zlatá medaile za Sauvignon šedý, výběr z bobulí 2018

Concours Mondial de Bruxelles Rosé Wine Session

Znovín Znojmo - Velká zlatá za πnot noir 3,14 Rulandské modré Rosé, pozdní sběr 2020

Znovín Znojmo - zlatá za Cabernet Sauvignon rosé, jakostní víno 2021

Jarovín v novém

Ve 20. ročníku se JAROVÍN ROSE mění na JAROVÍN. A víte proč? Protože pořadatelé přidali do hodnocení k tradičním růžovým vínům a klaretům ještě vína perlivá. A to všech barev.

Z Jarovínu se stává národní soutěž růžových a perlivých vín. Ředitel soutěže Branko Černý k tomu říká: „Perlivá vína, nebo chcete-li frizzante, jednoznačně patří, spolu s víny růžovými, k jaru a létu, na prosluněné zahrádky, k bazénu či grilování. Spojení vín do jednoho hodnocení je podle nás logickým krokem. Všechna pozitivně hodnocená vína si budou moci milovníci vín ochutnat na Dnech v růžovém, které se konají v května a červnu po celé ČR. Tradiční začátek patří historickému centru Znojma, za nímž následuje zámecká zahrada v Mikulově. V Českých Budějovicích posedíme na hotelové zahrádce, v Kutné Hoře budeme premiérově grilovat v Oslavárně, stejně tak poprvé navštívíme na pražském Janáčkově nábřeží hotel Mamaison River. Přes Ostravu dojedeme do Plzně, zastavíme se v Děčíně na velké outdoorové slavnosti pod Růžovou zahradou a v píseckém restaurantu Chapelle doporučujeme celého tuňáka. Vše najdete na www.jarovin.cz.

Z Jarovínu se stává národní soutěž růžových a perlivých vín

Zahradnickou fakultu od března povede Patrik Burg

Novým děkanem Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity v Brně je prof. Ing. Patrik Burg, Ph.D. Akademický senát fakulty jej zvolil 30. listopadu 2022. Do funkce nastoupil v březnu 2023 a nahradil tak děkanku doc. Dr. Alenu Salašovou.

Patrik Burg působí na Ústavu zahradnické techniky od roku 2002. Na fakultě se aktivně podílí na výuce technicky profilovaných předmětů téměř u všech studijních programů. V rámci svého působení na Zahradnické fakultě inicioval dobudování pavilonu G s laboratorními a výukovými zázemím, ale i založení experimentální kompostárny.

V oblasti výzkumu se nový děkan zaměřuje na problematiku sledování a hodnocení zemědělských strojů ze zahradnické, vinohradnické, vinařské a komunální oblasti. Specializuje se také na zpracování biologicky rozložitelného odpadu z vinic kompostováním, využití kompostů v zahradnictví a na hodnocení půdního zhutnění v trvalých porostech. Současně se věnuje i problematice technologií spojených s výrobou sekundárních produktů a technologií výroby bioenergetických produktů. Patrik Burg je rovněž jedním z autorů a současně členem redakční rady časopisu Vinař – sadař. Tímto mu gratulujeme a přejeme v nové funkci vše dobré. Rozhovor s ním přineseme v příštím vydání.

JAROVÍN

Zdeněk Vachůn je mj. zakladatelem šlechtitelského programu merunek v ČR

Profesor Zdeněk Vachůn slavil významné životní jubileum

Významné životní jubileum slaví pan profesor Zdeněk Vachůn, který se narodil 17. 3. 1933 v obci Nové Osady okres Galanta.

Prof. Ing. Zdeněk Vachůn, DrSc. je zakladatelem šlechtitelského programu merunek, iniciátorem vzniku genofondové kolekce merunek na Zahradnické fakultě MENDELU a nejznámějším propagátorem pěstování merunek v celé historii ovocnictví na území České a Slovenské republiky. Jeho šlechtitelský a výzkumný věhlas přesáhl hranice evropského kontinentu. Jeho vlastní osobnostní rysy jako precizně odváděná práce, detailně promyšlené šlechtitelské a výzkumné vize a profesionální přístup daly vzniknout nepřehlédnutelnému programu výzkumu a šlechtění merunek na Zahradnické fakultě MENDELU.

Na fakultě působil nejen jako vysokoškolský pedagog a vědec, ale zastával také funkce spojené s vedením Ústavu ovocnictví a vinohradnictví i s vedením fakulty v roli proděkana. Za zmínku stojí uvést i nejnovější výsledky, které jsou pokračováním dlouholeté šlechtitelské práce zahájené panem profesorem na Ústavu ovocnictví, která v nedávných letech vyústila v registraci čtyř rezistentních odrůd merunek s názvy 'Adriana', 'Betinka', 'Candela' a 'Sophinka'. V listopadu 2019 byla panu profesorovi udělena Medaile za zásluhy u příležitosti Slavnostního zasedání Vědecké rady Zahradnické fakulty MENDELU, kterou si převzal z rukou děkanky Aleny Salašové.

Ing. Tomáš Nečas, Ph.D. a Ing. Hana Martinková Kuchyňková, Ph.D., ZF MENDELU
Foto: AVC MENDELU

Aktuální přehled ochrany sadů a vinic v dubnu a květnu

Na jádrovínách, škodí v tomto období zejména padlí jabloně (*Podosphaera leucotricha*), strupovitost jabloně (*Venturia inaequalis*, anam. *Spilocaea pomi*) a strupovitost hrušně (*Ventura pyri*, anam. *Fusicladium pyrorum*), svilušky a různé druhy mšic; obaleči pupenová – na koncích letorostů sbalené listy; mladé plůdky jabloní po odkvětu poškozují pilatka jablečná (*Hoplocampa testudinea*), pilatka hrušková (*Hoplocampa brevis*) a zobonosky. Na hrušních škodí také rzivost hrušně (*Gymnosporangium sabinae*) a mera skvrnitá (*Cacopsylla pyri*, syn. *Psylla pyri*).

Diplokarponová skvrnitost jabloně

Padlí jabloňové v květu

Text a foto: Ing. Josef Gall

Strupovitost

Strupovitost jabloně (*Venturia inaequalis*) a **strupovitost hrušně** (*Ventura pyri*) jsou si v bionomii podobné, fenologicky se však ve vývoji liší. Plodnice (pseudoperithecia) i askopory jsou si morfolologicky velmi podobné. Choroba poškozuje listy, plody i květy. Na listech způsobuje sazovité skvrny, které nekrotizují a silně napadené listy opadávají. Opadávají i silněji napadené květy a mladé plůdky. Větší plody jsou typicky strupovité, často se deformují a někdy i praskají. Pozdní infekce se mohou projevit i na naskladněných plodech. Houba přezimuje ve formě plodniček (*pseudoperithecií*) v napadených spadlých listech, kde začátkem vegetace ve větvích dozrávají dvoubuněčné výtrusy (askopory). Askopory působí primární infekci. Nebezpečí vzniku primárních infekcí končí až po úplném rozkladu loňských listů, což bývá v našich podmínkách přibližně koncem června. V suchém roce i déle. **Hlavní období primární infekce je zpravidla u jabloní od fáze růžového poupěte do období 2 týdnů po odkvětu**, kdy se z plodnic uvolňuje nejvíce askospor. U hrušní napadá choroba i letorosty, ve kterých

může přezimovat. Při šíření strupovitosti hrušně proto mají velký význam i primární konidiové infekce, které se uvolňují z konidioforů na napadených letorostech.

Základem úspěšné ochrany je zvládnutí primárních infekcí (duben – červen) pomocí kvalitní (preventivní i kurativní) chemické ochrany, prováděné na základě sledování průběhu počasí v intervalu 7–14 dní některým z povolených přípravků: *boskalid*, *pyraklostrobin* (Belis), *cyprodinil* (Chorus 50 WG), *difenokonazol* (Atos, Difcor 250 EC, Score 250 EC), *dithianon*, *fosfonáty draselné* (Delan Pro), *dithianon*, *pyraklostrobin* (Tercel), *dithianon*, *pyrimethanil* (Faban), *fluopyram*, *tebukonazol* (Luna Experience), *kaptan* (Merpan 80 WG), *mefentriflukonazol* (Belanty), *metiram* (Polyram WG), *penthioopyrad* (Fontelis), *pyrimethanil* (Gladius 450 SC, Minos Forte, Mythos 30 SC), *te-trakonazol* (Domark 10 EC), aj.

Pro ekologické zemědělství je určen Defender, Kumar, Sulfolac 80WG, Sulfurus, Thiovit Jet, Vitisan, Vrbová kúra, aj.

Diplokarponová skvrnitost jabloně

Diplokarponová skvrnitost jabloně (*Diplocarpon mali*) je nově zavlečená choroba, která se u nás rychle rozšiřuje. Některé odrůdy jabloní jsou k napadení náchylnější než ostatní, jako jsou např. 'Topaz', 'Gala', 'Jonagold', 'Golden Delicious', 'Luna', aj. Choroba se nejčastěji začne šířit po déle trvajících deštích v polovině léta, kdy se na vrchní straně listů objeví šedočerné difuzní skvrny, které následně splývají do větších chlorotických a následně odumírajících, červenofialově ohraničených oblastí. Při větší početnosti skvrn listy žloutnou

a předčasně opadávají. Opad listů zpravidla začíná 2 týdny po objevení prvních příznaků. V případě velice silné infekce pak dochází k předčasnému odlistění stromů. Na stromech zůstanou jen holé větve s malými plody, které již dále nerostou a mohou být na nich malé, černé skvrnky. Defoliace může kromě malých jablíček negativně ovlivnit i tvorbu květních pupenů na podzim, což vede k redukci násady plodů v dalším roce.

Choroba přezimuje na spadlých listech. Na jaře se na nich uvolňují askopory, které způsobují primární infekci. V průběhu vegetace se vytvářejí konidie způsobující sekundární infekci. K propuknutí choroby je zapotřebí relativně dlouhotrvající povrchové vlhčení listů a teploty okolo 20 až 25°C.

Ochrana v současné době není v ČR proti této chorobě registrován žádný přípravek. Doporučuje se aplikace po odkvětu jabloní, některým z přípravků povoleného na ochranu proti strupovitosti jabloně, které by mohly na houby D. mali působit v rámci jejich reziduální účinnosti.

Padlí jabloně

Padlí jabloně (*Podosphaera leucotricha*) vytváří bělavé povlaky na listech, květech, letorostech a mladých plodech. Silněji napadené části hnědnou a zasychají. Na plodech je kromě toho i příčinou mramorovité korkovitosti (rzivosti). Při silnějším napadení dochází k tvorbě malých listů, redukci přírůstků až k zasychání silně napadených letorostů a následné zmenšení velikosti plodů. Přezimuje myceliem v pupenech, ze kterých se v následujícím roce šíří. Infekce většinou začíná od období 7–10 dnů před květem a končí v červenci. Optimální pro rozvoj infekce je vyšší teplota a vyšší nebo kolísavá vzdušná vlhkost.

Ochrana je nezbytná především u náchylných odrůd a v lokalitách s pravidelným výskytem padlí (slunné, suché polohy). Poprvé se ošetřuje již v období **1 až 2 týdny před**

Mšice jabloňová

Mšice jitrocelová

květem a dále podle potřeby v intervalu 7 až 14 dnů až do července v závislosti na infekčním tlaku přípravky: *boskalid*, *pyraklostrobin* (Belis), *cyflufenamid* (Cyflamid 50 EW), *dithianon*, *pyraklostrobin* (Tercel), *fluopyram*, *tebukonazol* (Luna Experience), *mefentriflukonazol* (Belanty), *penkonazol* (Topas 100 EC), *penthioopyrad* (Fontelis), *tetrakonazol* (Domark 10 EC), aj. Pro ekologické zemědělství Kumulus WG, Lecitiny, Sulfonac 80WG, Sulfurus, Thiovit Jet, Vrbová kúra, aj.

Antirezistentní strategie v ochraně proti houbovým chorobám

Z důvodu zabránění nebo alespoň oddálení nástupu rezistencí se doporučuje dodržovat tyto zásady antirezistentní strategie:

- nepoužívat sólo aplikace strobilurinových (triazolových) fungicidů, ale kombinovat je s kontaktními fungicidy (dithianon, kaptan, mankozeb, metiram, aj.);
- používat plné dávky strobilurinů (triazolů) ve směsi;
- nepoužívat blokové aplikace stejných látek (skupin);
- v případě potvrzení rezistence je nutné vyřazení přípravku ze systému ochrany.

Mšice na ovocných dřevinách

Na jabloních škodí monocyklická (má jen jeden okruh hostitelských rostlin) **mšice jabloňová** (*Aphis pomi*). Přezimují vajíčka v blízkosti květních a listových pupenů na kůře větví a na jabloňových letorostech. V dubnu se líhnou larvy. Mšice sají na spodní straně listů.

Okřídlené samičky se rozlétají a zakládají kolonie na dalších jabloních. Je často přehlížena, protože je žlutozelená a nemění barvu poškozených listů a letorostů. Při silnějších výskytech, kromě poškození mladých letorostů, které zasychají, poškozují také plody. Napadené plody podle stupně poškození, buď opadnou nebo zůstanou drobné, nahloučené, zelené, deformované bez chuti až do sklizně. Tato mšice škodí na jabloních celoročně.

Nápadnější poškození způsobují mšice rodu *Dysaphis*, např. dicyklická **mšice jitrocelová** (*Disaphis plantaginea*). Napadené listy se zkrucují a zbarvují do červena. Již koncem května a v červnu přelétají tyto mšice z jabloní na jitrocely. Na jabloně se opět vrací až v září. Lokálně se může škodlivě přemnožit rovněž i mšice **vlnatka krvavá** (*Eriosoma lanigerum*). V létě tvoří na větvích a na starém dřevě jabloní husté bílé vložkovité (voskové) povlaky pokrývající kolonie mšic. Po rozmáčknutí tvoří červenou kaši. Na větvích a kořenech způsobuje nádorky, později infikované různými houbami.

Broskvoně jsou kromě kadeřavosti také poškozovány **mšicí broskvoňovou** (*Myzus persicae*) a **mšicí hnízdotvornou** (*Appelia schwaartzii*). Její poškození bývá mnohdy zaměňováno s kadeřavostí.

Kalamitní výskyty mšic redukují jejich přirození nepřítelé – sluněčka a jejich larvy, larvy pestřenek, larvy zlatooček, ploštice, škvoři, pavouci a někteří draví roztoči. Proto k ošetření vždy upřednostňovat jen takové přípravky, které tyto

hmzy predátory šetří a neničí. Na **slivoních** také škodí různé druhy mšic. Mšice kromě poškození listů a mladých letorostů přenášejí virové choroby, u slivoní zejména **virové neštovice slivoně** (virovou šarku švestek – *Plum pox virus*).

Na **rybíz** škodí především **mšice rybízová** (*Cryptomyzus ribis*) projevující se červenofialovými „puchýři“ na listech a na vrcholcích výhonků **mšice srstková** (*Aphidula grossulariae*).

V oblastech, kde v loňském roce i v **plodných výsadbách třešní** silněji škodila **mšice třešňová** (*Myzus cerasi*), sledujte její výskyt a v případě potřeby (po odkvětu alespoň 5 kolonií na 100 letorostech) ošetřete povoleným přípravkem.

Účinná **ochrana proti mšicím** je po odkvětu při zjištění prvního výskytu, nejpозději však do konce června. Většinu ovocných dřevin začínají dicyklické mšice opouštět již koncem května.

K ošetření mšic možno použít povolené přípravky s účinnou látkou *acetamiprid* (Gazelle, Mospilan 20 SP), *azadirachtin* (NeemAzal-T/S), *flonikamid* (Teppeki), *flupyradifuron* (Sanium Al, Sianto prime), *pirimikarb* (Pirimor 25 WG), *spirotriamat* (Movenito), aj.

Zobonosky na ovocných dřevinách

Zobonosky (*Rhynchitinae*) jsou typičtí nosatcovití brouci (*Curculionidae*), kteří mají charakteristický dlouhý noseček, ploštice, škvoři, pavouci a někteří draví roztoči. Proto k ošetření vždy upřednostňovat jen takové přípravky, které tyto

Vlanka krvavá

Mšice broskvoňová

Mšice rybízová na červeném rybíz

Mšice slivová na broskvoni

Samosběr jahod nestačí

Po třech letech nezaviněné přestávky opět jahodáři z České republiky, Slovenska i Německa zaplnili aulu České zahradnické akademie Mělník, střední školy a vyšší odborné školy v Mělníce.

Ing. Michal Vokrál, CSc.

Bylo to již XII. Prátelecké setkání pěstitelů jahodníku ČR, jehož tradičním a hlavním pořadatelem byla i tentokrát Farma Vraňany Hanč. Tři roky je dlouhá doba v životě firem i životě osobním. Bylo to poznat i zde. Přednášející i firmy se zde prezentující byly tradiční. Co se ale změnilo byl jiný obsah přednášené látky. Vůbec se neřešila otázka ceny jahod a nelegální obchod s polskými jahodami. V přednášené tématice převažovala odbornost, stejně jako

byla do všech detailů propracovaná sdělení Ing. Oldřicha Kříže. Zástupci chemických firem představili své novinky, kterými většinou byly bio přípravky a biostimulanty. Nelze zapomenout ani na připomenutí 25 let existence poradatelské firmy Farma Vraňany Hanč.

Čemu nasvědčují trendy

Vystoupení RNDr. Ing. Jaroslava Rožnovského, CSc. z Českého hydrometeorologického ústavu se týkalo dopadů extrémů počasí na pěstování jahodníku. Není sporu o tom, že počasí i podnebí rozhodují o výsledcích nejen pěstitelů jahodníku. Podnebí v České republice bylo a bude vždy proměnlivé. Extrémní projevy počasí jsou typickým projevem našeho podnebí. Dokladem je i letošní mimořádně teplý měsíc leden. Důsledkem toho bývá i časnější nástup vegetace, s rizikem velkého nebezpečí pozdních mrazů. I když se suma srážek nemění, zvyšující se denní teplota vyvolává zvýšený výpar. Teplota vzduchu se na našem území prokazatelně zvyšuje, a to jak její roční průměry, tak i v jednotlivých měsících, takže i ve všech ročních obdobích. Srážky jsou jediným zdrojem vody v naší krajině, ale jejich výskyt je rozdílný. Nutností se jeví vytváření zásoby vody pro jarní období.

Lalokonosec rýhovaný

jako velmi nebezpečný škůdce jahodníku byl představen Ing. Oldřichem Křížem z firmy „Jahodárna Kříž“ v Plzni. Larvy lalokonosece škodí tím, že ožirají kořeny a kořenový krček jahodníku. Rostliny nerostou, nemají kořeny, není šance je zachránit. Lalokonosec má v našich podmínkách jednu generaci ročně. Jeho životní cyklus je brouk –

vajíčko – larva – kukla – brouk. Průběh škod závisí na tom, zda přezimují převážně larvy nebo brouci. Biologická ochrana proti lalokonosci je důležitější a více používaná než chemická. Proti larvám lalokonosece se používají parazitické hlístice. V půdě čichem vyhledávají larvy lalokonosece a pronikají do nich. Uvnitř larvy uvolňují speciální druh bakterie. Tato bakterie přemůže imunitní systém larvy a během 1-2 dnů ji usmrtí. Infikovaná larva zhnědne. K dispozici jsou přípravky Nemasys L, Nemamax a Nematop, které obsahují hlístice. Vždy jde o to, zabránit pozeru kořenů jahodníku larvami lalokonosece. Z chemických přípravků není registrován žádný. Pokud provedeme všechna potřebná opatření, můžeme se lalokonosece podle Oldřicha Kříže zbavit v jednom roce. Pravděpodobnější ale je, že nám chvíli potrvá, než si uvědomíme, co nás potkalo a než správně zareagujeme. Zbavit se tohoto škůdce může stát dost námahy a peněz.

Podpory pěstitelům jahodníku

Pěstitelé jahodníku jsou v České republice členy Ovocnářské unie ČR, resp. její krajské struktury. I proto činnost OU ČR, mediální výstupy a vše

Milan Hanč (vlevo) a Martin Ludvík (vpravo)

Diskuse s prodejcem

Zájem o prospekty

Harald Funck (vlevo) a Oldřich Kříž (vpravo)

co se v ovocnářství v poslední době odehrává představil Ing. Martin Ludvík, předseda OU ČR. V první části svého vystoupení věnované zajímavé statistice ČR čerpal z údajů ČSÚ. Jednalo se o sklizeň, spotřebu, dovoz, původ a cenu dovezených jahod do ČR, a také o původ dovážených malin a borůvek. Všechny posluchače ohromil údaj týkající se hodnoty dovezených jahod, malin a borůvek. V roce 2022 činil 2.526.226.000,- Kč! Segment drobného ovoce je t.č. nejvíce rostoucím v řetězcích i malých obchodech. Martin Ludvík také informoval o nepřesných informacích řetězců v reklamních letáčích. Mnoho užitečného se pěstitelé jahodníku dověděli i o podporách v rámci PGRLF, základní platbě pro jahodník (12.756,- Kč), přímých platbách, sazbě pro ekójahodník (15.917 Kč/ha – t.č. jen 6 ha), sazbě pro integrovanou produkci (11.142,- Kč/ha – t.č. jen 29 ha). Předseda OU ČR se vyjádřil i k problematice agrovoltaiky v zemědělství a souhlasil s jejím směřováním pouze do oblasti vytrvalých kultur. Zájemci o detailní informace se mnoho dovědí na www.ovocnarska-unie.cz, nebo i ve Zpravodaji OU ČR. V současné době probíhá diskuse o novém logu OU ČR „Ovoce a zelenina s rodokmenem“.

Co se děje v legislativě pesticidů

a to nejen v České republice, ale i v Evropě, tomu se věnoval Ing. Roman Chaloupka, tajemník Ovocnářské unie ČR. Počet přípravků na ochranu jahodníku proti škodlivým či-

nitelům, stejně jako v jiných plodinách stále klesá. Daný problém vznikl již v roce 2009, kdy byl změněn systém povolování účinných látek. Při zjištění škodlivých účinků dané účinné látky se z režimu jejího zrušení přešlo na režim předběžné opatrnosti. K tomu se přidal i nezáměr EP, Rady EU a EK na aktivním povolování a používání přípravků na ochranu rostlin. I díky velké iniciativě OU ČR se podařilo prosadit tzv. vzájemné uznávání povolení přípravků na ochranu rostlin „pro vlastní potřebu“ ve střední zóně EU v podobě novely zákona 326/2004 Sb. od 1.7.2023. Při povolení se přebírají závěry posouzení vlivů na zdraví lidí členského státu, kde je přípravek povolen a nevyžaduje se závazné stanovisko Ministerstva zdravotnictví. Aktuálně přehodnocovanými účinnými látkami jsou glyfosát, captan a difenoconazol. K dlouhodobým cílům v této oblasti patří odpolitizování problematiky pesticidů a maximální zjednodušení povolování přípravků na ochranu rostlin tak, aby měli všichni pěstitelé rovný přístup ke všem nástrojům povoleným v EU pro dané použití. Měl by být maximálně akcelerován výzkum, aby byly nové odrůdy a postupy ověřeny širokou sítí výzkumných stanic EU s různými pěstitelskými podmínkami.

Proč jahodník neroste

Nad tímto častým problémem se zamyslel Ing. Oldřich Kříž. Opět se jednalo o přednášku podloženou praktickými poznatky a zkušenostmi. Podle jeho názoru důvodů, proč jahodník špatně roste, může být

Zaplněná aula

více. Je třeba je správně identifikovat:

- 1.abiotické příčiny související s půdou a klimatem, ale nesouvisí s živými organismy
- 2.biotické příčiny souvisí s živými organismy v půdě, které atakují rostlinu
- 3.chybná agrotechnika
- 4.vadná sadba jahodníku
- 5.Černá kořenová hniloba a půdní únava

Některé z těchto faktorů můžeme eliminovat kvalitnější prací nebo větší pozorností jahodníku a jeho růstu. Ani sadba již není dnes tak kvalitní jak kdysi bývala. Podle názoru Oldřicha Kříže v posledních letech se množí případy prodeje nemocné sadby jahodníku. Stává se, že i firmy, dosud považované za špičkové, prodávají vadné zboží. Důvodem je zákaz řady dříve používaných přípravků na ochranu rostlin. Začalo to v roce 2005, kdy byla v EU zakázána desinfekce půdy metylbromidem. Sazenice jahodníku častěji trpí na kořenové a krčkové choroby, jako je Phytophthora, Verticillium, Antraknóza, Černá kořenová hniloba apod. Byly také zakázány účinné přípravky proti roztočce jahodníkovému (Thiodan, Vertimec). V důsledku toho došlo k vzestupu výskytu roztočce v množitelských produkčních podnicích. Zákaz přípravků Furan, Dursban a Nurelle se nyní projevuje četnějším výskytem lalokonosece rýhovaného nejen v množitelských firmách profesionálních pěstitelů.

Trpká zkušenost

V srpnu 2021 nakoupil Ing. Oldřich Kříž od holandské firmy Vissers zelenou sadbu odrůdy Asia v množství 100 000 ks. Sazenice během 1-2 týdnů po výsadbě začaly vadnout. Během měsíce jich 99 % vyhodil. Podle rozboru německé laboratoře na kořenovém krčku byly nalezeny houby Phytophthora, Pythium a Fusarium. Na kořenech se jednalo o výskyt Cydodrocarpon, Rhizoctonia a Plectosphaerella, což odpovídalo chorobě zvané Černá kořenová hniloba. Uvedené výsledky německé laboratoře přiměly holandskou firmu k přiznání nízké kvality sadby a finančnímu vyrovnání. Pokles výnosu způsobený pozdním termínem náhradně vysázené sadby však již nesl jen český pěstitel. Vzhledem k tomu, že odborná „jahodářská“ literatura neuvádí chorobu Černá kořenová hniloba věnoval se přednášející následně velice podrobnému sdělení o této vážné chorobě.

Jak se vyvarovat nemocné sadby

to opět zaznělo z úst zkušeného jahodáře Ing. Oldřicha Kříže. Doporučil osobní účast při přejímce sadby u množitele – prodejce. Při přejímce je třeba si prohlédnout nejen kořeny sazenic, ale pomocí lupy také věnovat pozornost srdéčkům sazenic. Několik sazenic je také třeba rozlomit a hledat ve středu rostliny případně schovaného roztočce. Při větším výskytu